

Grote Markt 2

De Pandpoort

Rondom de Grote Markt is het allemaal begonnen met een kleine gemeenschap van boeren en de komst van kooplui en handwerks-lieden. Hier stonden de eerste stenen huizen.

In de 13de eeuw kreeg de graaf van Holland, Willem II, zijn domicilie op de Grote Markt met het "Coningh Willem Huys", het huidige stad-huis. In de tijd van Willem II werd het gebruikt voor een waardige ontvangst voor zijn gasten. Daarnaast functioneerde het als jachtslot als de hoge heren uit jagen gingen.

Aan de noordzijde van de Grote Markt woonden zijn belangrijkste vrienden. Zij woonden in verdedigbare huizen, want de tijden waren af en toe onrustig en of de stadsmuur met zijn afsluitbare poorten er al stond en voldeed? Je ziet dat het stadhuis nog kantelen heeft, ook al zo'n teken dat men het belangrijk vond dat het huis aangaf dat het eventuele aanvallen goed kon opvangen.

De Grote Markt ligt wat hoger dan zijn omgeving en is daarmee in feite het hoogste punt van de langgerekte zandrug waarop het oude Haarlem is gebouwd. De Grote Markt heette vroeger 't Sant, een open zanderige vlakke, die toentertijd werd gebruikt als toernooiveld voor ridderspelen.

De grote ingang naar het stadhuis, de Pandpoort, vind je bij het punt waar de Grote Markt eindigt en de Koningsstraat begint. Op deze plaats is oorspronkelijk vanaf 1490 de ingang van het voormalige Dominicaner klooster ook wel Jacobijnenklooster genoemd. Dit klooster werd op deze plaats achter het jachtslot van graaf Willem II op door de graaf beschikbare gestelde grond gebouwd. Later is het klooster toegevoegd aan het stadhuis.

Links en rechts van de Pandpoort zijn in 1957 beelden aangebracht van de eerste twee bewoners van het stadhuis, namelijk links **Willem II** en rechts diens zoon **Floris V**. Het was graaf Willem II die Haarlem in 1245 stadsrechten verleende. Floris V was "Der kerelen God" en werd door de edelen vermoord. Willem II werd steeds belangrijker en bracht het tot Rooms-Koning. Het zag er allemaal goed uit voor Willem II, maar hij kreeg last met de telkens weer opstandige Friezen. In de winter van 1256 trok hij ten strijde, maar helaas, in het Noord-Hollandse Hoogwoud zakte hij met paard en al door het ijs en werd door een stel boeren doodgeslagen. Volgens de over-levering zou de Koningsstraat naar hem zijn vernoemd. De beelden zijn gehakt door de bekende Haarlemse beeldhouwer Mari Andriessen.

Het oorspronkelijke jachthuis, tevens bestuurlijk centrum van de graven van Holland, dat op deze plaats stond is helaas in 1351 bij een grote stadsbrand verwoest. De graaf schonk de resten van zijn huis aan het stadsbestuur die het verbouwde en voortaan van daaruit de stad bestuurde.

Het gedeelte van het stadhuis links van de Pandpoort is nog een jonkie in vergelijking met de rest van het complex. Gebouwd in 1939 en als ontwerp voortgekomen uit een prijsvraag waaruit de Haarlemse architect A.J. van der Steur als beste uit de bus kwam.

Bron: Haarlems Oudste Tijden – J.M. Sterck – Proot
Oude Gebouwen in Haarlem – J.A.G. van der Steur (1907)